

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Martiny Suché:
Komunitou podporované zemědělství: případová studie KomPot
Fakulta Humanitních studií, obor Sociální a kulturní ekologie

Předkládaná práce se věnuje tématu komunitou podporovaného zemědělství – jeho vymezení, argumentům, historii v jednotlivých částech světa, i mladičkým prvním pokusům v České republice. Druhá část pak podrobně zkoumá právě jednu z prvních českých, velmi zajímavých iniciativ na tomto poli – komunitní zahradu KomPot v Přílepech u Prahy. Pomocí kombinace kvantitativních a kvalitativních metod se autorka snaží zodpovědět dva okruhy výzkumných otázek (viz str. 59) – jeden „se týká KomPotu samotného a jeho praktického fungování“ a druhý „se zaměřuje na členy spolku a jejich názory na KomPot“. Jakýsi „přílepek“ pak představuje otázka z širšího projektu zaměřeného na různé formy zahrádkaření: „Nakolik různé formy zahrádkaření, ať již v podobě zahrádkářských kolonií, komunitního zahradničení či guerilla gardeningu, představují určité resistantní strategie, implicitní či explicitní, vůči procesům individualizace a komodifikace.“

Je třeba ocenit, že autorka zjevně věnovala výzkumu mnoho času a snažila se proniknout do svojí případové studie v celé její komplexnosti. Díky kombinaci kvalitativních rozhovorů, dotazníku, zúčastněného pozorování a studia dokumentů (včetně např. interních členských emailů) se jí podařilo shromáždit množství poznatků ohledně KomPotu a jeho členů. Jako výpověď a dokumentace o prvních cca dvou letech fungování této (v rámci ČR myslím v mnoha ohledech pozoruhodné) komunitní iniciativy je práce autorky neocenitelná.

Na druhou stranu má práce z mého pohledu i několik slabin, které přiblížím vzápětí. Jejich závažnost nechávám k posouzení v rámci obhajoby.

Zaprvé rozsah. Musím konstatovat, že po přečtení této práce bych doporučovala stanovit pro DP horní hranici, pokud zatím neexistuje. Práce samozřejmě přináší spoustu (*velkou* spoustu) zajímavých informací, krácení a větší kompaktnost by jí nicméně rozhodně prospěly. Místy jde o celé podkapitoly, které by bylo možné vynechat či výrazně zkrátit (např. 2.11.3 Komunita – shrnutí, 2.1.2.1 Stručný přehled vývoje zemědělství ve světě, či většinu obecných metodologických pasáží v kapitolách 3 – 3.11, také např. kap. 4.5.5 do značné míry opakuje již řečené), často jsou to i jednotlivé odstavce či rozvolněná stylistika, které by šlo (a bylo by záhodno) uskovnit. K diskusi je z mého pohledu například i zařazení celé kapitoly 2.3 představující historii vzniku KPZ v jednotlivých zemích světa. Jakkoli jde o informace zajímavé, autorka je prakticky nevyužívá pro interpretaci výsledků vlastní případové studie ani je nediskutuje na teoretické úrovni. V práci, která je svými cíli zaměřená empiricky (viz výzkumné otázky výš), tedy mají jen dosti omezený význam, kterému jejich rozsah neodpovídá.

Druhou, z mého pohledu závažnější výtkou je pak absence diskuse. Autorka sice reflektuje další práce o KPZ v České republice a pracuje s dostatečným množstvím českých i zahraničních zdrojů, klade je nicméně spolu s vlastními výsledky vedle sebe (teoretická a empirická část) a nedochází k jejich explicitnímu propojení. Většina práce se tak pohybuje převážně v rovině popisu (ať už KPZ obecně či fungování KomPotu), ke kritické a teoretické reflexi dochází jen omezeně, stejně jako chybí srovnání s poznatky o fungování jiných konkrétních obdobných iniciativ v ČR i zahraničí. Přinejmenším propojení s výsledky diplomových prací Jankové a Frélichové (obě 2013), které se přímo týkají (i) KomPotu, by se slušelo. Teoretický přesah je naznačen ve třetí výzkumné otázce – tu se však nepodařilo do

zbytku práce zařadit příliš organicky a ani zde výsledky nepřekračují formu uvedení relevantních výroků (některých) členů spolku.

Co se týče formální stránky, práce v zásadě splňuje očekávané standardy. Nedostatky shledávám v seznamu literatury – chybí větší než malé množství v textu citovaných zdrojů (jen namátkou Bašek 2010, Válka 2007, Rasper 2014, Hlaváček 2012 a další), poněkud nepraktické mi také přijde rozdělení literatury do kapitol 7.1 – 7.3. Jinak je práce zpracovaná pečlivě, velmi užitečné je uvedení grafů shrnujících výsledky dotazníku (Příloha P2a), zajímavý je ukázkový přepis rozhovoru (Příloha P4) i plné znění stanov KomPotu (Příloha P6).

Celkově – předložená práce nepochybně přináší nová a zajímavá zjištění ohledně založení a iniciálního fungování komunitní zahrady KomPot, rozsahem a hloubkou shromážděných dat jde myslím o práci výjimečnou. Z hlediska akademických nároků ovšem práci chybí jistá analytičnost a teoretický přesah. Práci jednoznačně **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení v rozsahu 14 – 17 bodů, tedy výborně či velmi dobře, podle výkonu u obhajoby.

Otázky k obhajobě:

Autorka v první větě kap. 2.1.2.4 (str. 24) uvádí: „Zemědělství je produkt lidské činnosti, který je vykonáván za účelem obživy a je od počátku lidské civilizace spjat s jejím vývojem.“ Mohla by autorka zejména první část věty kriticky přehodnotit a navrhnout lepší definici zemědělství?

Autorka v kapitole 2.2.6 uvádí některé nevýhody KPZ – z mého pohledu ale část podstatných argumentů zpochybňujících význam a možnosti KPZ opomíjí. Mohla by autorka uvést další argumenty proti KPZ, které se vyskytují v literatuře nebo ji napadají? Může autorka některé z těchto argumentů (částečně) vyvrátit na základě svých poznatků o fungování KomPotu?

Na str. 72 autorka uvádí, že KomPot je první KPZ v ČR, které vzniklo „ze strany samotných spotřebitelů, bez pomoci iniciátorů“. Lze ale o dvou klíčových zakladatelích (Míla a Honza) tvrdit, že jsou „obyčejní“ spotřebitelé, nikoli iniciátoři? Kdo jsou další klíčoví členové KomPotu – mají i oni zkušenosti z nějakých předchozích srovnatelných projektů/iniciativ?

V některých zemích existují KPZ skupiny fungující už desítky let – mohla by autorka srovnat několik „vývojových trajektorií“ těchto skupin? V čem se od nich KomPot může poučit, co lze doporučit či v dalším vývoji předvídat?

V Brně, dne 27.8.2014

Eva Fraňková, PhD